

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Vzděláváme a zaměstnáváme žáky se SVP

reg. č. projektu: CZ.02.3.62/0.0/0.0/19_077/0016812

Projekt Vzděláváme a zaměstnáváme žáky se SVP je spolufinancován Evropskou unií.

Metodika tvorby tranzitního programu

„Do zaměstnání s podporou školy“

Dívčí katolická střední škola

Platněřská 191/4, 110 00 Nové Město, IČ: 47611162

Autoři:

Bc. Hana Hanáčková – *speciální pedagog*

Mgr. Luboš Hošek – *kariérový poradce*

Metodika byla vytvořena v rámci projektu *Vzděláváme a zaměstnáváme žáky se SVP* č. 02_19_077 OPVVV V Praze 28. 05. 2021

Kdo by měl tuto metodiku číst – komu je určena a co se v ní dozví?

- Nejprve je určena realizátorům shora uvedeného projektu při sestavování plánu a následnou realizaci a evaluaci tranzitního programu (TP) pro konkrétní projektem podpořenou žákyni, respektive žákyně.
- Později tato metodika pomůže těm, kteří budou plánovat a iniciovat realizaci tranzitního programu pro potřebné žákyně v budoucnu, tedy po skončení realizace projektu.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Co když se ale během projektu, nebo po jeho skončení, prostě při plánování, realizaci a hodnocení TP ukáže, že v metodice něco chybí, nebo je v ní něco nereálného nebo zbytečného?

- Je to první verze, první pokus o metodiku TP v naší škole, takže s tím, že bude potřeba něco v metodice měnit, přehodnotit, upravit, počítáme. A těšíme se, že na konci projektu budeme mít metodiku (pr)ověřenou bojem, tedy praxí. Jen taková totiž bude moci v budoucnu našim následovníkům účinně pomoci při realizaci tranzitních programů pro nové potřebné žákyně!
- Tranzitní program v podmínkách naší školy znamená příležitost efektivněji využít kvalifikaci získanou našimi absolventkami pro jejich snazší, úspěšnější uplatnění na trhu práce. Spolu s uplatnitelnou kvalifikací tak bude absolventka vybavena i kompetencí k jejímu kariérnímu využití. Absolventka oboru Pečovatelské služby se stane nejen kvalifikovaným Pracovníkem v sociálních službách splňujícím zákonem stanovené parametry, nýbrž díky absolvování tranzitního programu i zaměstnancem připraveným zapojit se do pracovně-právních vztahů a situací na pracovišti, a to nejen na pracovišti poskytovatele sociálních služeb. To je cílem tranzitního programu Dívčí katolické střední školy. Pro absolventky především oboru Praktická škola dvouletá tranzitní program pomůže sejmout strach z „neznámého“ světa práce tím, že účastnice tranzitního programu získá osobní zkušenost s pracovně-právními vztahy, kolegiálními i vertikálními vztahy na pracovišti. Nabyde tak nejen potřebné zkušenosti, dovednosti, ale spolu s nimi i nezbytnou dávku sebevědomí pro zvládnutí požadavků v budoucím nechráněném nebo chráněném pracovišti. Tranzitní program je pro zúčastněné žákyně školy prostředkem ke získání odborných dovedností, na něž se zaměřují spíše odborné praxe, nýbrž příležitostí k tomu je po absolvování školy kariéře využít. I pro budoucí pečovatelku nebo naopak zaměstnankyni chráněné dílny má proto realizace tranzitního programu formou pracovních, zaměstnaneckých praxí v různých týdenních či měsíčních intervalech v interakci s pracovním asistentem zásadní význam pro získávání elementárních pracovních návyků a základních prvků zaměstnanecké kultury.

Co to vlastně je tranzitní program, liší se nějak od odborných praxí? Jak TP probíhá?

- Odborné praxe jsou zaměřeny na zvládnutí odborných dovedností nutných pro výkon konkrétního oboru, kupříkladu pečovatelský.
- TP se spíše zaměřuje na kompetence zaměstnanecké, které absolventka může uplatnit při zaměstnání v jakémkoliv oboru. Kupř.: ani sebelepší pečovatelka si neudrží místo v pracovním poměru, pokud nebude vědět, že do zaměstnání se chodí včas, což znamená správně si naplánovat cestu z domova do práce. I sebezdatnější šička v chráněné dílně bude na konci se

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

silami již po pár hodinách práce, když si sebou nebude mít svačtinu, což obnáší nutnost si ji připravit už doma, možná večer před ránem, v němž se vstává do práce. Že jsem zaměstnaná, poznám ne podle toho, že něco umím, ale podle toho, že uzavřu pracovní smlouvu nebo dohodu a obdržím jedno vyhotovení....

- Pro získání v předchozím bodě uvedených dovedností je velmi vhodné absolvovat právě TP – tedy ozkusit si jednou do týdne nebo v jiném intervalu chodit „do práce“ naostro, tedy doopravdy – včetně návštěvy závodního lékaře, podepsání pracovní smlouvy, poučení o bezpečnosti, dodržování stanovené pracovní doby, používání vhodného pracovního oděvu apod. Během takové aktivity je žákyni ku podpoře pracovní asistent, s nímž může konzultovat nastalé situace, ale nemůže od něj čekat, že práci udělá za ni.....

Co konkrétně tranzitní program nabízí žákyním?

- Během tranzitního programu žákyně jednou týdně nebo v jiném intervalu dochází do zaměstnání, které si s podporou školy, rodiny, pracovního asistenta sama zvolí. Pracovní asistent žákyni poskytuje podporu i formou přítomnosti na pracovišti, žákyně s ním může konzultovat situace, v nichž si je nejistá... Po určité době je dobré s žákyní dosavadní průběh tranzitu spoluvyhodnotit. V čem jsem se zlepšila a v čem se ještě zlepšit chci....?
- Osobní zkušenost s chozením do práce nejen formou praxí včetně pochopení práv a povinností zaměstnance.
- Žákyně se seznámí s pracovní smlouvou, se sjednáváním mzdy, s BOZP, setkají se s povinností docházet včas a pravidelně, omlouvat se v případě nemoci, komunikovat směrem k zaměstnavateli v základních situacích – přijímat pokyny a rozumět jim, domlouvat si aktivně kupř. dovolenou či volno k návštěvě lékaře. Získají tak základy toho, čemu se často říká „zaměstnanecká kultura“.
- Umožní žákyni přesnější orientaci pro výběr budoucí profesní dráhy, zaměstnání.
- Podporu ve formě pracovní asistence - asistent žákyni provází – dle potřeby nejen až na pracovišti, ale zpočátku i po cestě na místo výkonu práce. Během pracovní činnosti je asistent rovněž žákyni osobně k dispozici, alespoň v počátcích realizace tranzitního programu. Pomáhá jí řešit možné situace, kupř. usměrněním, povzbuzením komunikace s nadřízeným apod.... Pracovní asistent ale nikdy nevykonává práci za žákyni. Míru své podpory žákyni upravuje podle jejích reálných, vyvíjejících se potřeb.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Co tranzitní program nabízí rodičům?

- Rodičům či dalším zapojeným blízkým umožní zkonkretizovat obraz podpory, kterou především v začátku budoucího zaměstnání bude absolventka potřebovat.

Co TP přináší pedagogickým pracovníkům?

- Pedagogickým pracovníkům může TP zprostředkovat unikátní pohled na osobnost žákyně, její obdarování nebo naopak potřeby. Uvidí ji zcela jinak než z pohledu „od katedry“. Zároveň jim TP umožní smysluplněji, cíleněji zaměřit individualizaci působení na konkrétní žákyni vzhledem k jejímu budoucímu profesnímu uplatnění.

Může být TP přínosný i pro zaměstnavatele, nebo je pro ně jen zátěží či příležitostí k vykonání dobrého skutku?

- Zaměstnavatelům TP nabízí možnost získat zaučené zaměstnance. A nejen to – zaměstnavatel může do značné míry ovlivnit i formaci, průpravu potenciálního nového zaměstnance a zároveň ho poznat mnohem komplexněji, hlouběji, než jak je to možno při běžném přijímacím setkání. Spolupodílí se tak vlastně na přípravě svých vlastních budoucích zaměstnanců, kolegů.
- Zaměstnavatelům TP také pomůže naplnit zákonnou povinnost zaměstnávání osob se změněnou pracovní schopností.

Kterým z žákyň Dívčí katolické střední školy (DKSŠ) tranzitní program především nabízíme?

- V rámci studijního oboru Praktická škola dvouletá žákyním se zdravotním, mentálním či kombinovaným znevýhodněním.
- V rámci studijního oboru Pečovatelské služby podobně znevýhodněným žákyním.
- Žákyním obou oborů v situaci sociálního znevýhodnění.
- Rovněž žákyním se specifickými vzdělávacími potřebami.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

- Prostě těm, pro které vzhledem k jejich zdravotní či sociální situaci může být start profesionální dráhy z uvedených důvodů komplikovaný, náročnější

Kdo a jak rozpozná konkrétní žákyně, kterým bude tranzitní program nabídnut? A kdo vlastně má v naší škole plánování, realizaci a hodnocení tranzitního programu na starosti?

- Výběr potřebných žákyň do TP není těžký. DKŠ je škola dvouletá - během studia prvního ročníku, někdy již během prvního pololetí lze při interakcích se žákyněmi a jejich rodinným zázemím rozpoznat ty, pro které by mohlo být zařazení do tranzitního programu reálným přínosem.
- Zařazení konkrétní potřebné žákyně do tranzitního programu samozřejmě schvaluje ředitel, ale to až po návrhu třídního vyučujícího, který se o vhodnosti výběru radí s ostatními vyučujícími, se školním kariérovým poradcem, případně speciálním pedagogem a sociálním pracovníkem. To je vlastně **úzký realizační tým** celého tranzitního programu – jeho plánování, řízení, průběžné evaluace i závěrečného vyhodnocení.
- Během trvání našeho projektu je rozhodnutí o zařazení do tranzitního programu a jeho následná realizace posláním kolegů, vykonávajících projektem stanovené pozice podle projektem daných pracovních náplní. Po skončení projektu, při realizaci dalších TP pak jejich realizace bude v zodpovědnosti a zápalu uvedených zaměstnanců DKŠ, především třídního vyučujícího, kariérového poradce a sociálního pracovníka. Ti jako zodpovědný úzký tým spolupracují při nominaci konkrétních žákyň do tranzitního programu, při jeho plánování, realizaci i při kontinuálním a závěrečném hodnocení TP, moderují průběžné hodnotící schůzky s podpořenou žákyní a jejími blízkými, komunikují se zaměstnavatelem.

Kdo tedy, jaký tým, ponese realizaci TP především na bedrech?

- Speciální pedagog – je v kontaktu s žákyněmi školy v souladu s pracovní náplní danou platnou legislativou. Mezi žáky se SVP vytipuje ty, pro které by TP mohl být významným přínosem.
- Kariérový poradce – komunikuje s potenciálními zaměstnavateli a podle dispozic a vůle žáka navrhuje konkrétního zaměstnavatele pro výkon TP konkrétního žáka. Komunikuje se zákonnými zástupci žáka. Spolupracuje s třídním učitelem.
- Sociální pracovník – moderuje řešení sociálního kontextu studia a realizace TP jednotlivých žákyň. Pomáhá ve spolupráci s týmem TP, s třídním vyučujícím a se zákonnými zástupci podle potřeb, dispozic a rozhodnutí žáka vybírat zaměstnání pro žáka po absolvování školy.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

- Odborný garant – koordinuje zpracování plánů TP, monitoruje jejich realizaci. Iniciuje zpracování TP do ŠVP.

A kdo je v tranzitním programu tedy nejdůležitější, kdo má hlavní slovo?

- Je to bezesporu podpořená žákyně, v jejíž prospěch se ostatní realizátoři tranzitního programu snaží. Pokud je to možné, jsou zapojeni maximálně i rodiče, zákonní zástupci či žákyni jiné blízké osoby.
- Je stejně tak užitečné, když i ze strany školy přiměřeně participují kupř. školní psycholog či speciální pedagog, nebo alespoň nepřímo vyučující nějak souvisejících předmětů. Zvýší se tím šance na splnění cílů TP.

Je každý plán tranzitního programu jiný, nebo se ve škole používá stejný pro všechny podpořené žákyně?

- Každý plán TP i každý vlastní TP je pokaždé trochu jiný, protože má rozvíjet, podpořit splnění pokaždé jiných cílů jiné potřebné žákyně, pokaždé originální neopakovatelné osobnosti. Proto při plánovací schůzce s podporou týmu TP, tedy rodinných blízkých, sociálního pracovníka, kariérního poradce, speciálního pedagoga a třídního vyučujícího, ale co nejvíce samostatně, žákyně hledá, stanovuje - plánuje cíle, kterých chce během tranzitního programu dosáhnout (naučím se postupně sama dojet MHD do práce, budu mít svačinu, budu zdravít kolegy na pracovišti). Jejich plnění pak průběžně hodnotí s pomocí týmu TP při hodnotících schůzkách.
- Proto je žádoucí vyhledávat více potenciálních zaměstnavatelů a rozvíjet s nimi spolupráci, abychom z jejich spektra dokázali v plánu TP vybrat toho, který se nejvíce blíží individuálním přáním a současně reálným potřebám a možnostem konkrétní žákyně.
- Určitá osnova TP samozřejmě zůstává podobná – nejprve motivační setkávání, během nichž s žákyní ověřujeme a prohlubujeme chuť zapojit se do TP. V plánovací schůzce pak volíme nejen zaměstnavatele, ale především individuální osobní cíle, jichž chce žákyně během tranzitního programu dosáhnout (naučím se chodit do práce včas, najdu si kamarády na pracovišti...). Při hodnotících schůzkách reflektujeme, respektive pomáháme žákyni co nejsamostatněji reflektovat volbu zaměstnavatele, plnění osobních cílů, respektive korigovat jejich stanovení apod... Při závěrečném hodnocení TP zakoušíme společně radost z toho, co se podařilo splnit, evokujeme chuť poprat se s tím, co ještě úspěšnému zvládnutí zaměstnanecké – pracovní realizace, kariéry, možná trochu brání.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Na jak dlouho je obvykle tranzitní program v DKŠŠ plánován?

- V rámci uvedeného projektu v prvním ročníku proběhlo zařazení do tranzitního programu a jeho naplánování. Ve druhém ročníku pak proběhne realizace TP.
- Po ukončení projektu počítáme s tím, že podobnou časovou osnovu zachováme.
- V optimálním případě se podaří, aby jednotlivé podpořené žákyně získaly zkušenost s prací pro více než jednoho zaměstnavatele. Proto plánujeme, aby tranzitní program u jednoho zaměstnavatele probíhal ne celý druhý ročník, nýbrž jen několik týdnů, respektive měsíců.

Je tranzitní program v Dívčí katolické střední škole v něčem odlišný, než je běžně realizován jinými subjekty?

- Mezi zaměstnavateli, kteří spolupracují s DKŠŠ i v rámci TP, nechybí chráněná ani nechráněná pracoviště, aby byla dosažena co nejvyšší individualizace přístupu k podpořeným žákyním při realizaci projektu.
- Některým absolventkám školy, které byly podpořeny TP, můžeme po dobu několika měsíců po nástupu do jejich zaměstnání nabídnout intenzivnější podporu formou podporovaného zaměstnávání. Tedy podporu analogickou s průběhem předchozího tranzitního programu. Pracovní asistent podporuje absolventku v prvních dnech, týdnech jejího zaměstnání konzultacemi, případně i fyzickou přítomností na pracovišti, při různých nejen komunikačních situacích...

Nu, vypadá to zajímavě! Ale nebude s tím moc administrativy a papírů...?

- Administrativa s TP není téměř žádná! Ale papírů může být hodně!! A nejen papírů – ale i fotografií, obrázků, záznamových listů, zapsaných vyprávění, výrobků, různých pracovních archů s obrázky i bez obrázků, s vyplňováním... Takových „papírů“ postupně s podpořenou žákyní vytvoříme celé portfolio. Aby jí i nám zobrazovalo, jak se vnímala, svoje vlohy a dispozice (sebereflexní motivační profily) při první plánovací schůzce a pak během dalších schůzek hodnotících, aby viděla ona i my, jak ji můžeme podpořit při profesní realizaci, co se podařilo a co naopak je ještě před námi jako zajímavá motivující výzva. Součástí dokumentace bude i

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

počáteční úmluva, deklaráce o chuti „to zkusit“, výstupy z hodnotících schůzek, pracovní smlouvy, výplatní páska, případně doklad o založení vlastního bankovního účtu a taky paragon z nákupu za první výplatu. Případně hodnocení či dokonce reference zaměstnavatele, fotoseriál nebo video o tom, jak to vlastně všechno bylo...

